

som nu være udelukkede, men disse ere jo en Betingelse for Bevarelsen af de marskagtige Partier af S. Bork Marsk. En stærkere Afvanding ved Vandstandssænkningen kan derimod kun være til Gavn for de store Dele af S. Bork Marsk, der ikke ere marskagtige, og som man kan ønske at dyrke. Vanskeligheden ved Kulturen af disse daarlige Dele vil vel i øvrigt blive som nu. Oversvømmelser kunne kun udelukkes ved Inddigning; denne er da ogsaa nærliggende og i Overensstemmelse med den Inddigning af Marsken, der finder Sted langs Sønderjyllands Vestkyst. At imødekomme de hinanden modstridende Ønsker om Vinter-Oversvømmelse af Saltvand paa de marskagtige Dele af S. Bork Marsk og om Sikring mod Oversvømmelse paa de mellem dem liggende Dele vil være en Opgave for Fremtiden.

8) *Tipper-Engene og Værn-Engene.* Paa disse flade og mest lave Enge vil en eventuel Udtørring om Sommeren kunne være af den største Betydning. Fra at være Harril-Enge ville Engene kunne gaa over til at blive Højenge eller endog faa Sandknudernes Vegetation.

Paa dette Punkt ser jeg anderledes end Andragerne af April 1905. Jeg skal ikke komme nærmere ind herpaa, men blot bemærke, at det ikke stemmer med Virkeligheden, naar det i Andragendet siges om Statens Enge paa Tipperhalvøen og de udstrakte Enge i Skern-Aa-Deltaet, at de ere forvandlede til Gestenge paa Grund af manglende Oversvømmelser med Saltvand. Dette gælder i alt Fald ikke Tipper-Engene, der endnu have bevaret et marskagtigt Præg.

I Skrivelse til Trafikministeriet af Juni 1905 udtale forskellige Sogneraadsmænd m. fl. tværtimod, at Værn- og Tipper-Engene ville lide stor og uberegnelig Skade ved Oversvømmelser. Heller ikke denne Udtalelse træffer det rette. Risikoen maa antages at ligge paa andre Punkter.

9) *Øerne,* især Klægbanken, have gode Muligheder for forøget Tilvækst af noget mere marskagtig Vegetation. Tilvæksten vil navnlig være stor paa den østlige Side af Klægbanken.

Nye Øer eller Landdannelser i Forbindelse med Kysterne ville formentlig opstaa paa Ballehage, Havrvig Grund, Stavning Grund, i Nymindestrømmen, hvor der sikkert vil ske en betydelig Tilvækst, naar det nuværende Udløb lukkes, og andre Steder.

III.

Spørgsmaalet om de Virkninger, et nyt Udløb (som det paatænkte) vil have paa Vegetationsforholdene paa de lave Arealer i og ved Ringkøbing Fjord, kan kun med nogen Sikkerhed klarlægges, naar der foreligger en sagkyndig Redegørelse for, hvilken Indfyldelse et saadant Udløb vil faa paa Vandstandsforholdene og Vandets Saltholdighed i Fjorden.

I Tilslutning til en saadan Redegørelse vil et Nivellement af udvalgte Partier af Engene og yderligere Undersøgelser af Grundvandstandsforholdene paa dem være af stor Betydning.

De ovenfor under II dragne Slutninger med Hensyn til Opgroden i Fjorden ere baserede paa det i Rambusch' Bog offentliggjorte Kort med Dybdeforholdene angivne ved Kurver. Allerede dette Kort er, forudsat dets Overensstemmelse med Virkeligheden, et vigtigt Grundlag for Bedømmelsen af Tilvæksten af Enge i Fjorden efter Aabningen af et nyt Udløb; men for nøjagtig Opgørelse af Størrelsen af nyt Land vil det være nødvendigt for de mest grunde Dele af Fjorden at udføre nye Pejlinger. Det henstilles i alt Fald til Overvejelse som et Led i en eventuel grundigere Undersøgelse af det hele Spørgsmaal.

København, den 8. November 1905.

A. Mentz.